

ЛЮДМИЛА ТАРНАШИНСЬКА

СЮЖЕТ ДОБИ: ДИСКУРС ШІСТДЕСЯТНИЦТВА В УКРАЇНСЬКІЙ
ЛІТЕРАТУРІ ХХ СТОЛІТТЯ

(Київ: Академперіодика, 2013. – 678 с., 4 с. іл.).

Вперше у вітчизняному літературознавстві проблематику українського шістдесятицтва досліджено системно й у різних смислових проекціях та в його парадигмальних зв'язках: від «больових точок» методологічних аберацій – через пошук оптимальної методологічної моделі – до національно-ідеологічних контекстів, світоглядно-філософських, аксіологічних підвалин цього явища та художньо-естетичних, жанрово-стильових та системно-образних актуалізацій та модифікацій художньої свідомості його репрезентантів. Така комплексна праця стала можливою завдяки розширенню методологічної парадигми: використання потенції літературознавчої антропології поєднується тут із міждисциплінарними підходами, зокрема, синергії літературознавства з філософією, культурологією, психологією та ін., що загалом постає як soft-методологія (м'яка методологія).

У розрізі запропонованої концепції, що актуалізує можливості дискурсивної практики інтеракції, українське шістдесятицтво постає явищем-синергеном як у «духовній ситуації» своєї доби, так і в окремих темпоральних проекціях, що дозволило також простежити його топологію й еволюцію як літературного покоління. Репрезентована концепція українського шістдесятицтва як зразка поколінневої солідаризованості, орієнтованого на пошуки «полісутнісного Ното» у вимірах національної ідентичності й відходу від приписів соцреалізму, значно розширює й поглиблює уявлення про це резонансне в історії української літератури явище.

Liudmyla Tarnashynska

The story of the epoch: The discourse of the 1960s generation of writers in Ukrainian literature of the 20th century

For the first time in Ukrainian literary studies, the present research work offers a systematic and multivalent interpretation of the discourse of the 1960s generation of writers in its paradigmatic relations. This interpretation guides the reader from the “pain spots” of methodological aberrations, through the search for the optimal methodological model, to the differentiation of national and ideological contexts, philosophical and axiological foundations of the phenomenon at issue, and, further, to the highlighting of aesthetic, stylistic and metaphorical actualizations and modifications of its representatives’ artistic conscience. Such a complex research was made possible due to expansion of methodological paradigm. Therefore, the potencies of literary anthropology are combined here with interdisciplinary approaches, predominantly as a synergy of literary studies with philosophy, cultural studies, psychology and other humanities which results in a sort of “soft methodology”.

From the above-mentioned conceptual perspective which provides opportunities for discourse interaction practices, the literary production of the 1960s generation of writers turns out to be a synergetic phenomenon, both within the “spirit of the age” and in its temporal projections, which, in its turn, allows to trace back the topology and evolution of this literary generation. The interpretation of the 1960s culture in Ukraine as a product of an integral generation searching for a “polyessential Homo” in the framework of national identity and retreat from the axioms of socialist realism broadens and deepens our understanding of this resonant phenomenon in Ukrainian literary history.

Видання присвячене світлій пам'яті Михайлини Коцюбинської; ілюстроване фоторепродукціями творів Галини Севрук.

Науковий консультант: доктор філологічних наук, професор, академік НАН України М.Г. Жулинський.

Рецензенти:

Дончик В. Г., академік НАН України, доктор філологічних наук, професор.

Гнатюк М. М., доктор філологічних наук, професор кафедри теорії й компаративістики КДУ ім. Т. Г. Шевченка

Моренець В. П., професор, доктор філологічних наук, віце-президент з науково-навчальних студій Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Рекомендовано до друку ухвалою Вченої Ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (протокол № 8 від 21 червня 2011 р.).

ЗМІСТ:

ДОСЮЖЕТНІ ЗАУВАГИ: УКРАЇНСЬКЕ ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ЯК
«НЕОБХІДНІСТЬ СЕБЕ».

С.7-19.

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ: УКРАЇНСЬКЕ ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ЯК
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА КОЛІЗІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА:
«БОЛЬОВІ ТОЧКИ» АБЕРАЦІЙ.

С. 21-55.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
ДОСЛІДЖЕННЯ.

С. 59-146.

1.1. Пошук когнітивної дослідницької оптики:
літературознавча антропологія як методологічна модель.

1.1.1. Модус антропологічного як домінанта онтології дійсності.

1.1.2. «Мови вираження» нової методологічної свідомості: актуалізація
національних підходів.

1.1.3. Досвід як конструкт художньої свідомості: антропологічний
аспект.

1.1.4. Поетика повсякденного, граничного та метаграничного буття як
інтерпретаційне поле літературознавчої антропології.

1.1.5. Антропологія тілесного як модус соціальної топології.

1.1.6. Кореляція антропологічно зорієнтованого літературознавства з
герменевтичними методами дослідження.

1.2. Антрополого-феноменологічний зріз структури художньої
свідомості як проекція когнітивного художньо-естетичного досвіду
українського шістдесятицтва в дзеркалі літературознавчої
антропології.

1.2.1. Структура художньої свідомості: діалогічно-займенникова
парабола.

1.2.2. Базові антропологічні концепти поколінневої моделі
національної картини світу українських шістдесятників.

1.3. Ключові філософські антропологеми в структурі літературознавчого дослідження явища українського шістдесятництва.

1.3.1. Проекція антропологічного коду в системі синергетичного дослідження.

1.3.2. Пам'ять.

1.3.3. Серце.

1.3.4. Совість.

1.3.5. Вина. Каяття/Катарсис.

1.3.6. Відповідальність. Турбота.

РОЗДІЛ II. ДИСКУРС УКРАЇНСЬКОГО ШІСТДЕСЯТНИЦТВА
ЯК ІНТЕРАКЦІЯ: КОРЕЛЯЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ.

С. 151-260.

2.1. Українське шістдесятництво як явище-синерген.

2.2. Явище українського шістдесятництва в «духовній ситуації» доби.

2.2.1. До поняття «духовної ситуації».

2.2.2. Синергетичний вимір: ефект екранування.

2.2.3. «Зустріч у ситуації»: вектори саморепрезентації.

2.2.4. Специфіка «серединної» позиції.

2.2.5. Шістдесятництво як подія-конструкт соціокультурного, екзистенційного та художнього досвіду.

2.2.6. Шістдесятництво як вчинок: етико-естетичні домінанти.

2.3. Українське шістдесятництво як літературне покоління.

2.3.1. Покоління/генерація/когорта: проблема диференціації понять.

2.3.2. Топологія українського шістдесятництва: динаміка нелінійності.

2.3.3. Дискурс донкіхотства як ідеалістична настанова та художньо-естетична практика.

2.4. Екзистенціально-аксіологічна модель бути/здаватися як дихотомічне поле саморепрезентації.

2.4.1. Модуси самоідентифікації.

2.4.2. Світоглядно-образні актуалізації філософської антропологеми «полісутнісного Номо» в художньо-естетичній свідомості шістдесятників.

РОЗДІЛ III. ФІЛОСОФСЬКО-СВІТОГЛЯДНІ ПІДВАЛИНИ УКРАЇНСЬКОГО ШІСТДЕСЯТНИЦТВА.

С. 265-405.

3.1. Вектор аксіологічних і художньо-естетичних переакцентацій.

3.1.1. Простір філософії у «просторі» українського шістдесятництва: проблема контексту.

3.1.2. Філософська рефлексія українського шістдесятництва як «вільне шукання» істини.

3.2. Національні домінанти антропологічного повороту.

3.2.1. (Ре)актуалізація ідей ренесансного гуманізму епохи Відродження: домінанта громадянського гуманізму.

3.2.2. Онтологічна проблема стійкості: між моральним імперативом і раціоналістичною естетикою.

3.2.3. Ренесансні маркери художньої свідомості шістдесятників

3.2.4. Антропоцентричний контрапункт: пошук естетичної правди.

3.3. Світоглядна парадигма: силові лінії філософських інтенцій.

3.3.1. Філософія українського шістдесятництва як «публічна свідомість».

3.3.2. Персоналістський вимір: контрапункт індивідуального Я.

3.3.3. Кореляція з екзистенціалізмом: світоглядні колізії.

3.3.4. Виміри свободи: бунт як екзистенціальна проблема шістдесятників.

3.3.5. Свобода вибору: між етикою та естетикою. Чин морального імперативу.

3.3.6. «Свобода від...» чи «свобода для...»: кореляція екзистенціальної домінанти з гуманістичним психоаналізом.

3.4. Кордоцентричний код як основа онтологічно-екзистенціальних та художньо-естетичних наративів шістдесятників.

3.4.1. «Філософія серця» – наскрізний архетип української національної ментальності.

3.4.2. Алгоритм кордоцентричності (Г. Сковорода – П. Юркевич – Д. Чижевський): імперативність моральності.

РОЗДІЛ IV. УКРАЇНСЬКЕ ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ЯК ТЕКСТ:
ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ АКТУАЛІЗАЦІЇ Й МОДИФІКАЦІЇ
ХУДОЖНЬОЇ СВІДОМОСТІ.

С. 409-590.

4.1. Природа художньої свідомості в парадигмі закритої/відкритої суб'єктності: антропоцентричний поворот.

4.1.1. Проблема долання порога *закритої суб'єктності* в контексті дегуманізації людини ХХ ст.

4.1.2. Хроногеометрія часопростору: вектори топосів.

4.1.3. Де(ре)конструкція психологічної структурованості художнього образу.

4.1.4. Психологізм як оптика травмованої свідомості: антропоцентричне заломлення.

4.1.5. «Філософія буденності»: (ре)актуалізація об'єкта художнього дослідження.

4.1.6. Космічність/космізм: аспект інтелектуалізму.

4.2. Жанрово-стильові актуалізації художньої свідомості українських шістдесятників.

4.2.1. Зміна жанрово-стильових кодів: проєктивний аспект.

4.2.2. Новелістичне versus романне мислення.

4.2.3. Антрополого-новелістична рефлексія: між буденністю причин і винятковістю наслідку.

4.2.4. Перемодифікації жанру балади: вектор дегероїзації.

4.3. Антропологема індивідуального голосу в художньо-естетичній системі українського шістдесятництва.

4.3.1. Антропологія феномена голосу: комунікативно-референтний зріз.

4.3.2. Амплітуда «голосових» модуляцій: до проблеми індивідуального стилю (Василь Симоненко, Ліна Костенко, Микола Вінграновський, Ірина Жиленко, Василь Стус).

4.4. Антропологія повсякденного, граничного та метаграничного буття: художньо-екзистенціальні проєкції антропологеми *доля*.

4.4.1. Семантичні та художньо-образні експлікації топосу *доля*.

4.4.2. Художньо-екзистенційний вимір межової свідомості: топоси просторовості й темпоральності.

4.5. Українське шістдесятництво між догмами соцреалістичної моносистеми та новою естетичною парадигмою.

ПОСТСЮЖЕТНІ
ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ЯК ЯВИЩЕ-СИНЕРГЕН.

ЗАУВАГИ:

УКРАЇНСЬКЕ

С. 595-613.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

С.614-659.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.

С.660-671.

ЗМІСТ.

С. 672-675